

13/5/2008

**Ομιλία Προέδρου ΣΕΒ,
Δημήτρη Δασκαλόπουλου,
στην απογευματινή συνεδρίαση
της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης**

***Τρίτη, 13 Μαΐου 2008
Μέγαρο Μουσικής Αθηνών***

Κύριε Πρόεδρε της Κυβέρνησης,

Κυρίες και κύριοι,

Θέλω πρώτα απ' όλα να ευχαριστήσω τους συναδέλφους μου στον ΣΕΒ, μέλη της ευρύτερης επιχειρηματικής κοινότητας, που με ανέδειξαν σήμερα στη θέση του Προέδρου. Θέλω, από το βήμα αυτό, να τους ευχαριστήσω για την εμπιστοσύνη που μου επέδειξαν και να διαβεβαιώσω ότι θα ανταποκριθώ σ' αυτήν με επίγνωση ευθύνης και με δημιουργική διάθεση.

Πριν από δύο χρόνια, από το βήμα αυτό, είχα τονίσει ότι:

«Όσοι αναδέχονται συλλογική ευθύνη οφείλουν να προσφέρουν ένα ρεαλιστικό και αισιόδοξο όραμα ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής σ' ένα λαό διψασμένο για προοπτική».

Στην πρόκληση που οριοθετεί αυτή η αποστροφή, θέλω να επανέλθω σήμερα.

Τα τελευταία 50 χρόνια είδαν μία εντυπωσιακή πορεία της χώρας –από τη βαλκανική υπανάπτυξη στην ευρωπαϊκή κοινωνία των αναπτυγμένων χωρών. Είναι όμως σαφές πως χάνουμε ακόμα έδαφος μέσα στο ευρωπαϊκό και το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα.

Οι αναγκαίες αλλαγές έχουν διαγνωστεί. Υπάρχουν συνειδητοποιημένες πολιτικές ηγεσίες που τις επιδιώκουν, τις προωθούν, τις στηρίζουν.

Στις ομιλίες τους ο Πρωθυπουργός και ο υπουργός Οικονομίας περιέγραψαν μια ειλικρινή μεταρρυθμιστική βούληση και μια σειρά από αποφάσεις που αποτελούν αναμφισβήτητα πρόσφατα επιτεύγματα.

Ωστόσο, οι ρυθμοί είναι χαμηλοί. Η πρόοδος ανεπαρκής. Οι αντιδράσεις μεγάλες. Τι μας εμποδίζει, επιτέλους, να προχωρήσουμε πιο γρήγορα, ακόμη και στα δοκιμασμένα μονοπάτια που ακολουθούν όλες οι κοινωνίες που εξελίσσονται δυναμικά;

Το ερώτημα αυτό καθίσταται ακόμη πιο επιτακτικό σήμερα, διότι η συγκυρία γίνεται ολοένα και πιο δυσχερής. **Η παγκόσμια οικονομία και κοινωνία βρίσκονται αντιμέτωπες με επελαύνουσες ανατροπές, που δοκιμάζουν τους πυλώνες στήριξης του οικονομικού συστήματος και της κοινωνικής συνοχής.**

Η χώρα μας δεν αποτελεί εξαίρεση. Και το μόνο βέβαιο είναι ότι περνάμε, σταδιακά, σε μία νέα φάση οικονομικών δομών και κοινωνικών σχέσεων –τολμώ να πω, ίσως και σε μία νέα εποχή.

Η κρίση εντείνει ένα σύμπλεγμα προβλημάτων που αντιμετωπίζει, για πρώτη φορά, η παγκοσμιοποίηση: την εκτίναξη του κόστους της ενέργειας και των τιμών των τροφίμων, τον υπερπληθυσμό, το μεταναστευτικό κύμα, την ανησυχητική υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Το σταυρόλεξο αυτό αποδεικνύεται πως είναι για δυνατούς λύτες –μόνο που ακόμη τους αναζητούμε στο διεθνές στερέωμα.

Οι επιπτώσεις, όμως, των αλληλοσυνδεόμενων προβλημάτων **στον μέσο πολίτη**, ήδη διαφαίνονται: το κόστος ζωής ακριβαίνει, η ποιότητα ζωής απομειώνεται, το κράτος – πρόνοια διαρκώς υποβαθμίζεται και η επιβίωσή του γίνεται προβληματική. Διασαλεύεται έτσι η κοινωνική συνοχή, καθώς μέσα σ' ένα πρωτόγνωρα δυσοίωνα περιβάλλον, εντείνεται η ανασφάλεια, η ανισότητα, η φτώχεια –το έλλειμμα προοπτικής σε σημαντικές μερίδες του πληθυσμού.

Το νέο και επιτακτικό ερώτημα είναι:

Πώς μπορεί να διατηρηθεί η αναπτυξιακή δυναμική του οικονομικού συστήματος, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα περισσότερη ευημερία και κοινωνική ασφάλεια για τους πολίτες;

Η αναζήτηση αυτή απασχολεί πολιτικούς και πολίτες διεθνώς. Στο πλαίσιο του διαρκούς ευρωπαϊκού προβληματισμού, κερδίζει έδαφος η θέση πως **χρειάζεται ξανά ένας συνολικός επαναπροσδιορισμός των ρόλων του κράτους, του ιδιωτικού τομέα και του συνδικαλιστικού κινήματος, των κοινωνικών εταίρων –ακόμη και των ΜΜΕ που αποτελούν σήμερα κομβικό σημείο του δημοσίου λόγου. Πως απαιτείται η επίτευξη μίας νέας ισορροπίας ανάμεσά τους. Και πως απαιτείται η κοινή συνείδηση, ότι για να επιτευχθούν οι αλλαγές γρήγορα και πετυχημένα, πρέπει να αποτελούν τη συνισταμένη μίας κοινής προσπάθειας που καλύπτει το συνολικό πολιτικό και κοινωνικό φάσμα, με γνώμονα τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.**

Στην περίπτωση της χώρας μας, το πρόβλημα είναι ακόμη οξύτερο. Έχουμε ήδη καθυστερήσει πολύ στην προώθηση αναγκαίων εκσυγχρονιστικών αλλαγών, που πολλές άλλες χώρες υλοποίησαν νωρίς. **Είμαστε λοιπόν ακόμη λιγότερο προετοιμασμένοι για να αντιμετωπίσουμε τις νέες προκλήσεις που ανοίγονται μπροστά μας.** Κι αυτό αποτυπώνεται ανάγλυφα στην εκπαιδευτική υστέρηση, στην ανταγωνιστική καθίζηση, στη διάβρωση της κοινωνικής πρόνοιας, στο υπέρβαρο και ταυτόχρονα αδρανοποιημένο Κράτος που διαρκώς ακυρώνει κάθε προσπάθεια για αλλαγή.

Κι ωστόσο, εδώ ανοίγεται ένα «παράθυρο ευκαιρίας»: όσο οξύτερη γίνεται η κρίση, τόσο πιο επιτακτική είναι η ανάγκη να κινηθούμε αποφασιστικά. **Από εμάς εξαρτάται να καταστήσουμε την κρίση κίνητρο δράσης, αντί να αδρανοποιηθούμε υπό το βάρος της.**

Τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά, βέβαια. Το δέον με το γενέσθαι σπάνια ταυτίζονται στην κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα. Η αντίσταση στην αλλαγή είναι βαθιά ριζωμένη στην ελληνική κοινωνία. Για να πιστέψουν οι πολίτες και να στηρίξουν τις αναγκαίες τομές απαιτείται η άρθρωση ουσιαστικότερου λόγου και η πρόταξη άλλων, υγιέστερων προτύπων.

Η πρωτοβουλία ανήκει στις δυνάμεις εκείνες που δεν έχουν διαβρωθεί από τα εκφυλιστικά φαινόμενα των καιρών μας –σε όποιο χώρο κι αν βρίσκονται.

Ο κόσμος αλλάζει. Πρέπει ν' αλλάξουμε κι εμείς!

Οι βασικοί παράγοντες που συνθέτουν τον δημόσιο βίο –ο πολιτικός κόσμος και το κράτος, ο ιδιωτικός τομέας και το συνδικαλιστικό κίνημα, οφείλουν να κάνουν την αυτοκριτική τους και να αποδείξουν ότι μπορούν να προσδώσουν νέα δυναμική στη συνεισφορά τους.

Ένας από τους προφανέστερους λόγους για τη βραδυπορία των ουσιαστικών μεταρρυθμίσεων στη χώρα μας είναι η μειωμένη αξιοπιστία του δημόσιου λόγου, καθώς και οι επίμονες παθογένειες του δημόσιου βίου: αδιαφάνεια, αναποτελεσματικότητα, διαπλοκή, κομματικοκρατία και συντεχνιασμός.

Το βαθύτερο όμως πρόβλημα είναι ότι, στη σημερινή Ελλάδα, **τα κόμματα βρίσκονται σε μία ιδιότυπη ομηρία σε σχέση με την κοινή γνώμη. Ενστικτωδώς, η κοινωνία αντιλαμβάνεται την ανάγκη της αλλαγής, αλλά, αυτόματα –χωρίς σκέψη–, αντιδρά σε κάθε αλλαγή. Η κοινωνική αυτή φοβία αντικατοπτρίζεται στα κόμματα, καθιστώντας τα άτολμα όταν είναι στην εξουσία και πλειοδοτικά σε καταγγελίες όταν είναι στην αντιπολίτευση.**

Βρίσκονται, έτσι, σε διαρκή ανακολουθία με τις πραγματικές προκλήσεις και σε διαρκή συμφωνία με τα αντανάκλαστικά της κοινωνίας. Γι' αυτό και ό,τι επιτυγχάνεται, σπάνια ξεπερνά τα επίπεδα του ελάχιστου κοινού παρονομαστή.

Δεν έλειψαν στο παρελθόν ούτε λείπουν σήμερα ηγεσίες που έχουν τη βούληση να σπάσουν αυτό τον φαύλο κύκλο, να αναδομήσουν τον τόπο. Η ιστορική εμπειρία, όμως, μας διδάσκει ότι **το σύστημα δεν αυτοκαταργείται. Δεν αυτοκαθάρεται. Η βούληση των ηγεσιών προσκρούει στα οχυρά της αδράνειας και της υπεράσπισης περιχαρακωμένων συμφερόντων.** Οι ίδιοι οι κομματικοί μηχανισμοί υποτάσσονται στον λαϊκισμό και γίνονται συχνά τροχοπέδη στις αλλαγές που η ηγεσία τους ευαγγελίζεται.

Η δημόσια διοίκηση, απαίδευτη και ευθυνόφοβη, δεν είναι ικανή να υλοποιήσει τα μεταρρυθμιστικά προγράμματα. **Το κράτος** σπαταλά πόρους και υστερεί στην παροχή υπηρεσιών. Με την πανταχού παρουσία του και τη νομοθετική του πολυλογία, διατηρεί την οικονομία σ' ένα ασφυκτικό εναγκαλισμό, επιβαρύνοντας έτσι το κόστος και περιορίζοντας τον ανταγωνισμό. Το κράτος της γραφειοκρατίας και της αναποτελεσματικότητας αποτελεί βάρος για το σύνολο της κοινωνίας.

Το συνδικαλιστικό κίνημα, με τη σειρά του, είναι παραδοσιακά ταγμένο στην πάλη των τάξεων. Στους σύγχρονους καιρούς μας αυτό, κατά κανόνα, μεταφράζεται στην πράξη σε διαφύλαξη κεκτημένων και στη διεύρυνσή τους – όποτε και όσο είναι δυνατό. Αυτή η, ουσιαστικά στατική, θέση εξυπηρετεί –και μόνο ως ένα βαθμό– τα άμεσα συμφέροντα όσων έχουν ήδη εργασία.

Δεν αντιμετωπίζει προνοητικά ούτε τις επερχόμενες απειλές κατά των ίδιων των εργαζομένων, ούτε την οικονομική απόγνωση των ανέργων – ιδιαίτερα των νέων, των γυναικών και των μεσήλικων. Περιορίζοντας τον δυναμισμό του σε τυφλές αντιδράσεις και όχι σε διορατικές δράσεις, αναλωνόμενο σε υπεράσπιση κεκτημένων –ιδίως στον ευρύτερο δημόσιο τομέα– το συνδικαλιστικό κίνημα κινδυνεύει να χάσει την αξιοπιστία του και την απαραίτητη ισχύ του.

Από την άλλη, θα ήταν υπερφίαλο να παραγνωρίσουμε ότι και **ο ιδιωτικός τομέας** στη χώρα μας φέρει ευθύνες για τα προβλήματα που είναι σήμερα μπροστά μας. **Η επιχειρηματική κοινότητα δεν έχει πάντα διακριθεί για τη συλλογική της συνείδηση και ενίοτε έχει συμπεριφερθεί ωςάν το μέλλον αυτού του τόπου να μην την αφορά και τόσο.** Στο παρελθόν είχαμε παραδείγματα επιχειρήσεων που ασυλλόγιστα ξόδεψαν δημόσιους και τραπεζικούς πόρους και παρέμειναν στενά κρατικοδίαιτες. Άλλες, μολονότι λειτούργησαν πίσω από υψηλά προστατευτικά τείχη, δεν κατάφεραν –ή δεν επεδίωξαν– να γίνουν ανταγωνιστικές.

Η τρέχουσα χρηματοπιστωτική κρίση, εξάλλου, κατέδειξε ότι **ο ιδιωτικός τομέας δεν μπορεί πάντα να σταθεί στο ύψος των απαιτήσεων που έχει η κοινωνία από αυτόν.** Μπορεί τα αίτια της κρίσης να είναι ...οι ευρεσιτεχνίες στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό τομέα, αλλά οι υπαίτιοι δεν περιορίζονται σ' αυτόν... Τα παραδείγματα επιχειρήσεων, επιχειρηματιών και στελεχών που δεν νοιάζονταν για την επένδυση, αλλά για τη νομή, είναι διεθνή.

Κυρίες και κύριοι,

Ο τόπος μας δεν μπορεί να αποφύγει την αλλαγή.

Χρειαζόμαστε μία δραστική επιτάχυνση προόδου σε όλους τους τομείς, πρωτίστως, όμως, **χρειάζεται να ...μεταρρυθμίσουμε τους εαυτούς μας.**

Χρειαζόμαστε σήμερα ένα πολιτικό σύστημα που να μην αναλώνεται σε στεία αντιπαράθεση και να μην παγιδευείται στο δέος του πολιτικού κόστους.

Χρειαζόμαστε ένα πολιτικό σύστημα που να καθοδηγεί τον λαό, αντί να τρέχει λαχανιάζοντας πίσω από το υποτιθέμενο κοινό αίσθημα. Μόνο έτσι η πολιτική θα ανακτήσει ουσία και περιεχόμενο –**αν αντιπροτείνει στον έλληνα πολίτη ανθεκτικότερες αλήθειες** από τα κατά συνθήκη συνθήματα, τα οποία αναμασά. Μιλάω, βέβαια, για το σύνολο του πολιτικού συστήματος –όχι για το όποιο κόμμα ή την όποια κυβέρνηση.

Χρειαζόμαστε σήμερα ένα Κράτος που λειτουργεί με βάση τη διαφάνεια, την αξιοκρατία και την αποτελεσματικότητα. Ένα Κράτος που να εγγυάται την πληρότητα και ποιότητα της κοινωνικής πρόνοιας, που να εφαρμόζει τους νόμους και να αποστρέφεται την πολυνομία. **Ένα Κράτος με λιγότερη γραφειοκρατία και περισσότερη ευαισθησία.** Ένα Κράτος που να υπηρετεί, αντί να καταδυναστεύει τον πολίτη. Ένα Κράτος εστιασμένων αρμοδιοτήτων και ευρείας αξιοπιστίας.

Χρειαζόμαστε σήμερα ένα συνδικαλιστικό κίνημα φορέα δημιουργικών πρωτοβουλιών, που να εκφράζει τις διεκδικήσεις του σύγχρονου εργαζόμενου κι όχι τις φοβίες του. Ένα συνδικαλιστικό κίνημα που θα παίξει ενεργό ρόλο στις σύγχρονες στρατηγικές απασχόλησης και θα αναλάβει από κοινού με τον ιδιωτικό τομέα τολμηρές πρωτοβουλίες προώθησης επενδύσεων και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Ήδη, προς την κατεύθυνση αυτή έχουμε ενθαρρυντικά σημάδια. Η πρόσφατη υπογραφή της νέας **Εθνικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας**, υπόδειγμα δημιουργικού συμβιβασμού στη βάση του κοινού και ευρύτερου συμφέροντος, αποτύπωσε την ωριμότητα και υπευθυνότητα των κοινωνικών εταίρων απέναντι στις προκλήσεις των καιρών.

Η σύσταση του **Μόνιμου Βήματος Διαλόγου** εγκαινιάζει –πιστεύω– μια νέα εποχή, με κοινές παρεμβάσεις και κοινές πρωτοβουλίες των δυνάμεων εργασίας σε όλα τα μείζονα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα.

Χρειαζόμαστε σήμερα ΜΜΕ που να αναγνωρίζουν ότι η εμβέλεια της δράσης τους, η απήχηση του μηνύματός τους και η συνεπαγόμενη εξουσία που διαθέτουν ως οργανισμοί, αλλά και ως άτομα που τα απαρτίζουν, τα επιφορτίζει με αυξημένες ευθύνες ως προς την ποιότητα και την αντικειμενικότητα του περιεχομένου τους. Πολύ απλά, **η επιρροή που ασκούν, οφείλει να φορτίζει δημιουργικά την κοινωνία, αντί να καλλιεργεί τις παθογένειές της με άλλοθι την τηλεθέαση.**

Ο τόπος χρειάζεται σήμερα μία συνειδητοποιημένη, σύγχρονη επιχειρηματική τάξη. Η κοινωνία έχει κάθε δικαίωμα και κάθε συμφέρον να περιμένει περισσότερα από εμάς. Σ' εμάς εναπόκειται να συνειδητοποιήσουμε ότι είναι και δικό μας συμφέρον **να ανταποκριθούμε αποφασιστικά στις αυξανόμενες κοινωνικές προσδοκίες.** Η ίδια βούληση που επιδεικνύουμε στις καθημερινές μας επιλογές και δράσεις, πρέπει να τροφοδοτήσει πρωτοβουλίες ουσιαστικότερης ευθύνης στην προσπάθεια για την εθνική αλλαγή.

Το επιχειρηματικό σφρίγος είναι, βέβαια, εκείνο που προσέδωσε στη χώρα μας υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια. Ο επιχειρηματικός κόσμος δημιούργησε νέους αναπτυξιακούς όρους και νέα οικονομικά σύνορα για τον τόπο. **Στις επιχειρήσεις όποιος δεν ανανεώνεται, παρακμάζει. Όποιος δεν ανταποκρίνεται στην ανάγκη της συνεχούς αλλαγής, είναι καταδικασμένος.** Εμείς ανταποκριθήκαμε και ανταποκρινόμαστε: η ελληνική επιχείρηση ξεπέρασε τη γραφειοκρατία, προσέλκυσε σημαντικά ξένα κεφάλαια, προχώρησε σε επενδύσεις, δημιούργησε παραγωγικές θέσεις εργασίας, άνοιξε τα φτερά της έξω από τα ελληνικά σύνορα και οικειοθελώς υιοθέτησε δικούς της έμπρακτους κώδικες κοινωνικής ευθύνης.

Η επιχειρηματικότητα, με την ευρύτερη έννοια της δημιουργικής πρωτοβουλίας, είναι πράγματι κλειδί για το μέλλον. Η αυθύπαρκτη δράση των δημιουργικών δυνάμεων μίας κοινωνίας αποτελεί την κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη και την εξέλιξη. Και η σύγχρονη

επιχείρηση είναι η μορφή κοινωνικής οργάνωσης που συνδυάζει πιο αποδοτικά, όλα τα απαραίτητα συστατικά της προόδου: όραμα, ανθρώπινο δυναμικό, γνώση, καινοτομία, τόλμη, αποτελεσματικότητα. Αυτά έχουμε αναδείξει ως πρότυπο και αυτά προβάλλουμε και σήμερα. Ενώ η πολιτική μάταια αποπειράται, εδώ και πολλά χρόνια, να αναμορφώσει το Κράτος, εμείς καταφέραμε σε μεγάλο βαθμό να αναμορφώσουμε την εθνική οικονομία.

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί φίλοι,

Δεν κουράζομαι να επαναλαμβάνω ότι η διαχωριστική γραμμή σήμερα είναι ανάμεσα σε κείνους που βλέπουν το μέλλον ως φόβητρο και σε εκείνους που βλέπουν το μέλλον ως πρόκληση. Ανάμεσα σε εκείνους που από φόβο αδρανούν και σε εκείνους που με τόλμη επιχειρούν.

Σήμερα, στον τόπο αυτόν, η διαχωριστική γραμμή είναι ανάμεσα στην κρατικοδίαιτη Ελλάδα και την Ελλάδα της δημιουργίας. Ανάμεσα στην Ελλάδα της κοινοτοπίας και την Ελλάδα της καινοτομίας. Ανάμεσα στην Ελλάδα των αγκυλώσεων και της στασιμότητας και την Ελλάδα της πρωτοβουλίας και της προόδου.

Κατ' εξοχήν εμείς οι επιχειρηματίες δεν έχουμε την πολυτέλεια να παγιδευτούμε στη βραδυπορία. Κατεξοχήν εμείς διαθέτουμε αποδεδειγμένη ικανότητα προσαρμογής και εφαρμοσμένη ηγετική πρακτική. Γι' αυτό εκπροσωπούμε μία Ελλάδα που θέλει να προχωρήσει μπροστά. **Πιστεύουμε πως μπορεί να επικρατήσει στον τόπο μας κλίμα υγείας, αισιοδοξίας και δημιουργίας. Και τείνουμε το χέρι σ' όλες εκείνες τις κοινωνικές δυνάμεις που είναι ικανές, μαζί, να ανατρέψουμε τις εστίες παρακμής και να διαμορφώσουμε ένα νέο εθνικό τοπίο.**

Όσοι ικανοί, όσοι δημιουργικοί, όσοι ζωντανοί –όπως θα έλεγε ο Ίων Δραγούμης– έχουν δικαίωμα και καθήκον να διεκδικήσουν άλλες προδιαγραφές, άλλες προοπτικές για τον τόπο μας. Μαζί, μπορούμε να ξαναθέσουμε με αυτοπεποίθηση ψηλά τον πήχη.

Πιστεύω και προσβλέπω σε μια δυναμική συμμαχία των κοινωνικών δυνάμεων, με κοινό στόχο τον εκσυγχρονισμό της χώρας και τη συλλογική προκοπή. Μια συμμαχία προόδου, πέρα από άγονες προκαταλήψεις και παρωπίδες συμφερόντων, πέρα από ξεθωριασμένες κομματικές σημαίες και αυτοδιαψευδόμενα συνθήματα. **Μια συμμαχία προόδου που θα κινητοποιήσει συνολικά την κοινωνία,** που θα μεταδώσει σε κάθε πολίτη και σε κάθε κοινωνική ομάδα τη δημιουργική φόρτιση που φέρνει την πρόοδο με άλματα.

Πιστεύω και προσβλέπω στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος θετικής ενέργειας, εποικοδομητικής σκέψης και γόνιμης αντιπαράθεσης ιδεών, που προωθεί τη δημιουργική σύνθεση –με έμφαση στη δράση και στη δημιουργία.

Πιστεύω και προσβλέπω στις νέες και στους νέους μας, στους επιχειρηματίες, στους ανεξάρτητους επαγγελματίες, στους εργαζόμενους που πονούν τη δουλειά τους, στις δυνάμεις της γνώσης και της δημιουργίας που διαθέτει αυτός ο τόπος. Πιστεύω και προσβλέπω σε όσους κλείνουν τ' αυτιά τους στις σειρήνες του εύκολου χρήματος και της άκοπης ανόδου, σε όλους εκείνους που επενδύουν στη δική τους σκληρή δουλειά, όποια κι αν είναι αυτή, με φαντασία, τόλμη και συνέπεια, με αίσθημα ατομικής ευθύνης απέναντι στο σύνολο. Σε όλους εκείνους που θέλουν να ανέβουν και όχι να αναρριχηθούν, να δημιουργήσουν και όχι να αρπάξουν. Από εμάς εξαρτάται να ξαναγίνουμε μια κοινωνία συλλογικής δράσης, δυναμικής προοπτικής και συνεχούς προόδου, ικανής να αναμετρηθεί με το μέλλον. Η υπόθεση της αλλαγής είναι η κοινή αποστολή όσων δεν φοβούνται το μέλλον. Το μέλλον που σήμερα μας προσπερνά, το μέλλον που αποτελεί για μας μια ανοιχτή πρόκληση.